

ORKUPOLITIKKUR

S: SEV EIGUR ORKUNA

leiðsluni út á netið til eina og hvørja tíð, og tess minni netið er, tess meira viðkvæmt er tað. Tað kann als ikki samanberast við evropeiska meginlandið, har øll netini hanga saman og stabilisera hvørt annað, sigur Hákun Djurhuus.

Av somu orsök, sum hann ávarar ímóti at skilja netið frá SEV og leggja tað í eitt sjálvstøðugt alment felag, vil hann varðveita rættin hjá SEV til vatnorkuna.

Oljan skal út

– Oljan skal út, so tað verður vatnorkan einsamøll, sum skal vera tann stabiliserandi framleiðslan. Sjóvarfalsorka, sum vónandi fer at vinna nógv fram í komandi árum, er eisini ein stabil orkukelda á tann hátt, at vit kenna streymviðurskiftini fram í tíðina. Men hon hevur kortini eina óstabila náttúru, tá hon verður framleidd inn á netið, tí veður, vindur og streymningsviðurskifti ávirka ta framleiðsluna rættiliga

nógv. Tí er tað í fyrsta lagi vatnorkan, sum verður tann stabiliserandi framleiðslan, sigur SEV-stjórin.

Hann er eisini sannførdur um, at SEV eigur rættin til vatnorkuna, tó at rætturin, sum interkommunala orkufelagið fekk upp á vatnorkuframleiðslu í Føroyum í 1963, gekk út í fjør. Tað loyvið er longt fyribils til 30. apríl í ár.

– SEV hevur átt rættin í 50 ár og hevur gjørt risastórar iløgur í vatnorku. SEV hevur eisini kortlagt nýggjar móguleikar fyri iløgur í vatnorku. Kappingin er um, hvør kann byggja biligast, tá tað snýr seg um vatnorku, altso hvør fær biligast figging, loysnir við meira. Tað er onki at ivast í, at í tí kappingini liggja vit eisini sera frammalaga. Tí dugi eg ikki at síggja, hví vit ikki skuldu fingið longt einkarrættin til vatnorkuna í 50 ár afturat, um endamálið væl at merkja er, at elprísurin skal haldast á so lágum støði fyri brúkaran sum

gjørlikt, sigur Hákun Djurhuus.

Samstarv

Júst á hesum økinum renna áhugamálini hjá SEV og privata orkufelagnum Røkt tó saman. Røkt hevur nevniliga eisini sókt um loyvi til vatnorkuframleiðslu fyri at kunna fremja eina verkætlan, har vindmyllurnar hjá felagnum pumpa vatn í byrgingina á Mýrunum oman fyri Vestmanna, tá tær ikki framleiða beinleiðis út á netið. Við hesi sonevndu pump and storage-skipanini (pumpu- og goymslu-skipanini) vil privata orkufelagið goyma vindorkuna sum vatnorku, men til tað krevst, at byrgingin verður hækkað og samstundis eitt loyvi til vatnorkuframleiðslu.

– Slíkar verkætlanir verða ikki forðaðar av, at SEV eigur rættin til vatnorkuframleiðslu. Verkætlanin kann fremjast í samstarvi við okkum, og samráðingar hava eisini verið um tað við

FAKTA

Í 2012 býtti føroyska el-framleiðslan seg í 38 prosent frá varandi orkukeldum – vatni og vindi – og 62 prosent frá termiskari orku frá oljuriknum verkum.

Nú er lutfallið 43 prosent frá varandi orkukeldum – 35 prosent frá vatnorku og 8 prosent frá vindmyllum – og 57 prosent termisk orka.

Í 2015 væntar SEV, at lutfallið verður 60 prosent frá varandi orkukeldum og 40 prosent frá oljuriknum generatorum.

Seint í heyst væntast nýggja vindmyllu-lundin í Húsahaganum við Tórshavn at fara at framleiða. Talan er um 13 vindmyllur við einum samlaðum mátti á 11,7 megawatt (MW).

Røkt, men tað hevur ikki enn eydnast at koma á mál við hesum, sigur Hákun Djurhuus.

Hann leggur dent á, at SEV er áhugað í samstarvi við aðrar framleiðarar, tó at hann vil halda fast um, at SEV framhaldandi skal eiga og umsita netið og hava rættin til vatnorkuna.

– Tað er fortreytin fyri at hava eina stabila elveiting og tískil fyri at kunna halda veitingarskylduna. Men tá tað snýr seg um aðra framleiðslu, serliga vindorku, so er onki í vegin fyri kapping og samstarvi. Bæði tá vindmyllu-lundin í Neshaganum og tann í Húsahaganum vórðu bodnar út, vóru vit opnir fyri at arbeiða saman við øðrum aktørum, men av ymiskum

orsøkum vórðu vit í Neshaga einsamallir, tá avtornaði, meðan vit í Húsahaga hava samstarvssavtalu við Magn, sigur Hákun Djurhuus.

Í aðrari grein ror Johan í Niðristovu, stjóri í Røkt, fram undir, at SEV hevur havt kappingarfyrirmin, tá teir bjóðaðu upp á Húsahagan, tí felagið kann mótrokna sparringar í oljunýtsluni á Sundi, tá vindorkuframleiðslan verður økt.

Hesum vísir Hákun Djurhuus tó aftur.

– Útboðið var treytað av, at talan var um eina sjálvstøðuga framleiðslueinduttan móguleika fyri roknskaparligum mótrokningum av nøkrum slag, og vit hava hildið treytirnar, sigur SEV-stjórin.

100 prosent grønt

Hann vísir eisini á, at ráðandi stóðan hjá SEV ikki hevur forðað fyri nýhugsan, innovasjón, og luttøku í nógvum orkumenningsætlanum, og nevnið í tí sambandinum eina røð av verkætlanum.

– Umframt framhaldandi útbygging av vatn- og vindorkuframleiðsluni, verður tað helst sjóvarfalsorkan, sum størstur áhugi fer at verða um næstu árin, tí hon hevur potensjali til, at Føroyar kunnu verða 100 prosent forsynaðar við grønnari orku um nøkur ár – optimistarnir siga 10 ár, realistarnir 20 ár, staðfestir Hákun Djurhuus.

Bóndasynirnir Jóhan (v.m.) og Hanus í Niðristovu vildu royndar móguleikar at gagnnýta Niðristovu-festið í Vestmanna, og tí varð Røkt stovnað at standa fyri vindmyllu-verkætlanin á Mýrunum. Hanus tekur sær av dagliga rakstrinum, og Jóhan er stjóri. Myllurnar hava ein samlaðan mátt á tvey megawatt. Nú vilja teir eisini gagnnýta spillorkuna og lata myllurnar reka eina pumpuskipan at pumpa vatn niðan í SEV-byrgingina á Mýrunum, tá tær ikki framleiða út á netið. Tí má byrgingin hækkað og loyvi fáast til vatnorkuframleiðslu á Mýrunum

roknistykkið kann hanga saman, um ikki SEV mótroknar oljusparingar á Sundi orsakað av øktu vindorkuframleiðsluni. Hetta er

kappingaravlagandi, tí ongin annar hevur móguleika fyri slíku mótrokningum, sigur Jóhan í Niðristovu, og leggur afturat:

– Í øllum førum kundu teir spart 36 milliónir krónur í oljunýtsluni, og harvið fingið grundarlag fyri lægri prís hjá brúkarunum, uttan at

gera nakra iløgu yvirhøvur, um onnur sluppu framat í Húsahaganum/Hoyvíkshaganum. Støddini á hesi sparingini kom SEV sjálvst við

á orkuráðstevnunni í Norðurlandahúsinum her fyri.

Goyma vindorku

Røkt hevur í lötuni eina umsókn liggjandi hjá Jarðfeingi, har sókt verður um loyvi til vatnorkuframleiðslu á Mýrunum.

Hetta er liður í einari sonevndari pump and storage-verkætlan, har vindmyllurnar á Mýrunum skulu brúkast at pumpa vatn niðan í SEV-byrgingina á Mýrunum, tá tær ikki framleiða streym beinleiðis út á netið. Á henda hátt ber til at goyma vindorkuna

sum vatnorku.

– Hetta er einasta verkætlanin, har tað ber til at goyma vindorku í longri tíð, so vit vóna, at vit fáa loyvi, sigur Jóhan í Niðristovu.

Hann vónar samstundis, at dyrnar aftur verða latnar upp fyri veruligari kapping um elframleiðsluna.

– Áðrenn vit fóru í gongd í 2003, varð áhaldandi júkað um, at vindorka bar ikki til í Føroyum, og at kapping bar ikki til. Men vit hava á báðum økjum prógvað, at tað ber væl til, sigur Jóhan í Niðristovu.